

Sygn. akt VIII Ka 320/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VIII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący **SSO Przemysław Wasilewski**

Protokolant Teresa Lasota

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Białymstoku Ewy Minor-Olszewskiej

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2013 roku

sprawy P. P.

oskarżonego o czyn z art. 178 a § 1 k.k.;

na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego i prokuratora

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 05 marca 2013 roku, sygnatura akt VII K 86/13

I. Zaskarżony wyrok zaoczny zmienia w ten sposób, iż:

A. za czyn przypisany oskarżonemu w punkcie I. części dyspozytywnej wyroku wymierza karę grzywny w wymiarze 180 (sto osiemdziesiąt) stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za równoważną kwocie 10 (dziesięciu) złotych;

B. uchyla punkt II. części dyspozytywnej wyroku;

C. obniża orzeczony w punkcie III. części dyspozytywnej wyroku zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych z 2 (dwa) lat do 1 (jeden) roku.

II. Zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 180,- złotych (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem opłaty za obie instancje i obciąża w/w kwotą 70,- (siedemdziesiąt złotych) z tytułu pozostałych kosztów procesu za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

P. P. został oskarżony o to, że:

w dniu 1 stycznia 2013 roku o godzinie 2:30 w (...)przy ul. (...)prowadził pojazd mechaniczny marki (...)o rej. (...)(...)będąc w stanie nietrzeźwości co potwierdzono badaniem na urządzeniu Dragerz wynikami: I – 0,58 mg/dm³, II – 0,54 mg/dm³ zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu

tj. o czyn z art. 178 a § 1 k.k.

Wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 5 marca 2013 r. w sprawie o sygn. akt VII K 86/13 oskarżony P. P. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na mocy art. 178 a § 1 k.k. został skazany na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności.

Na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 2 k.k., art. 73 § 2 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszono oskarżonemu na okres próby wynoszący 3 (trzy) lata i oddano oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora.

Na mocy art. 42 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 2 (dwóch) lat.

Na mocy art. 63 § 2 k.k. na poczet orzeczonego wobec oskarżonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych zaliczono okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 1 stycznia 2013 roku.

Zwolniono oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych w sprawie.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł obrońca oskarżonego P. P..

Na mocy art. 438 pkt 2 k.p.k. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia:

1. art. 366 § 1 k.p.k. poprzez zaaprobowanie przez Sąd Rejonowy uchybienia Prezesa Sądu polegającego na wyznaczeniu rozprawy z pominięciem obligatoryjnego posiedzenia w trybie art. 339 § 1 pkt 3 k.p.k., co doprowadziło do naruszenia art. 343 § 7 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy już po rozpoczęciu rozprawy (art. 381 k.p.k.), podczas gdy wniosek ten podlegał on rozpoznaniu wyłącznie na posiedzeniu w ramach wstępnej kontroli aktu oskarżenia, co doprowadziło do naruszenia prawa oskarżonego do obrony i zmniejszyło w istotny sposób stopień gwarancyjności postępowania prowadzonego w trybie art. 343 k.p.k.

2. art. 174 k.p.k. poprzez zastąpienie treści zeznań świadków notatką urzędową i ustalenie na jej podstawie istotnego, obciążającego z punktu widzenia orzeczenia o karze i środka karnym „faktu uderzenia przez oskarżonego kierowanym pojazdem w wyniku utraty panowania nad tym pojazdem w inny pojazd skutkujący przepchnięciem kolejnych pojazdów i ich uszkodzeniem”.

Wskazując na powyższe, na mocy art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 456 k.p.k. apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Pod warunkiem niepodzielenia przez Sąd Okręgowy w Białymstoku wskazanego powyżej zarzutu, na mocy art. 438 pkt 1 i 4 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił nadto:

1. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 70 § 2 k.k. i art. 73 § 2 k.k. poprzez ich zastosowanie wobec oskarżonego, który w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu miał ukończone 21 lat, co doprowadziło do wniosku, że minimalnym okresem zawieszenia wykonania kary jest okres 3 lat oraz, że orzeczenia wobec oskarżonego dozoru kuratora jest obligatoryjne,

2. rażąco niewspółmierność kary pozbawienia wolności oraz środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych polegającą na odniesieniu ich wymiaru do przecenionych okoliczności niekorzystnych dla skazanego (stopnia nietrzeźwości, spowodowania kolizji drogowej) przy jednoczesnym niedocenieniu okoliczności dla oskarżonego korzystnych (młodego wieku, sytuacji osobistej, przyznania się do winy i wyrażenia skruchy, okoliczności popełnienia czynu, kierowania pojazdem w godzinach nocnych, w porze zabaw Sylwestrowych, gdy stopień zagęszczenia ruchu był znikomy),

Wniósł na mocy art. 456 k.p.k. o zmianę zaskarżonego wyroku w jego punkcie I, II oraz III i wymierzenie oskarżonemu:

- kary 180 stawek dziennych grzywny, przy jednej stawce równoważnej kwocie 10 złotych,
- środka karnego 1 roku zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, ewentualnie
- kary pozbawienia wolności w rozmiarze znacznie zmniejszonym, niż to przyjął Sąd Rejonowy z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 1 roku,
- uchylenie dozoru kuratora,
- orzeczenie środka karnego 1 roku zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Na zasadzie art. 425 § 1 i 2 k.p.k. i art. 444 k.p.k. powyższy wyrok zaskarżył prokurator w części orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonego.

W oparciu o art. 427 § 1 i 2 k.p.k., art. 437 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 1 k.p.k. wyrokowi zarzucił obrazę przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 70 § 1 pkt 1 k.k. poprzez jego niewskazanie jako podstawy warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec P. P. oraz art. 73 § 1 k.k. poprzez jego niewskazanie jako podstawy oddania wymienionego pod dozór kuratora.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie jako podstawy prawnej warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec P. P. art. 70 § 1 pkt 1 k.k. oraz jako podstawy oddania wymienionego pod dozór kuratora art. 73 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się zasadna, w kierunku w jakim zmierzała do zmiany zaskarżonego orzeczenia i wymierzenia oskarżonemu kary grzywny w wymiarze 180 stawek dziennych grzywny, przy uznaniu jednej stawki za równoważną kwocie 10 złotych oraz wymierzeniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w wymiarze 1 roku. Apelacja prokuratora okazała się bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie należy przede wszystkim stwierdzić, iż zgodzić się należy z obrońcą oskarżonego, iż Sąd I Instancji dopuścił się obrazy prawa procesowego nieprawidłowo wydając postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku prokuratora o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy, już po rozpoczęciu rozprawy, a nie na wyznaczonym wcześniej posiedzeniu w trybie art. 339 § 1 pkt 3 k.p.k. Nie zmienia to jednocześnie tego, że w ocenie Sądu Odwoławczego uchybienie te nie miało wpływu na treść rozstrzygnięcia Sądu I Instancji.

Kolejne uchybienie Sądu I Instancji w postaci naruszenia prawa procesowego tj. art. 174 k.p.k. - zastąpienie treści zeznań świadków notatką urzędową miało w ocenie Sądu Okręgowego wpływ na poczynione przez Sąd I Instancji ustalenia faktyczne, które były brane pod uwagę podczas określania rodzaju i wymiaru kary oraz środka karnego oskarżonemu. Zastępowanie dowodów z art. 174 k.p.k. zachodzi wówczas, gdy sąd pomija treść wyjaśnień lub zeznań, posiłkując się wyłącznie pismami, zapiskami lub notatkami urzędowymi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2013 r., o sygn. V KK 366/12, LEX nr 1277804). Sąd I Instancji dokonując ustaleń w zakresie uszkodzenia czterech samochodów, którą to okoliczność niewątpliwie potraktował jako okoliczność obciążającą oskarżonego, dokonał tych ustaleń tylko i wyłącznie w oparciu o notatkę urzędową (k. 1). Świadczy o tym chociażby fragment uzasadnienia Sądu I Instancji („...Nie sposób pominąć, że bezpośrednio przed badaniem stanu trzeźwości oskarżony stracił panowanie nad kierowanym pojazdem, uderzył w inny pojazd co skutkowało przepchnięciem kolejnych pojazdów i ich uszkodzeniem (k. 49). Sąd odwoławczy analizując materiał dowody zgromadzony w sprawie nie odnalazł żadnego dowodu z którego wynikałyby powyżej opisane fakty. Zakaz zastępowania zeznań i wyjaśnień pismem, zapiskiem czy notatką oznacza, że wszelkie pisma lub zapiski złożone przez świadka lub podejrzanego poza protokołem przesłuchania **nie mają waloru dowodowego i nie mogą zastępować oświadczenia dowodowego** (wyrok Sądu Najwyższego z 21 września 1972 r., o sygn. IV KR 128/72, opub. w OSNKW 7-8/1973, poz. 99). Tym samym powołanie się Sądu I Instancji na okoliczności wynikające z notatki urzędowej w stanie faktycznym

było niedopuszczalne, co w konsekwencji skutkowało niemożnością zaliczenia ich do okoliczności obciążających oskarżonego.

Mając na uwadze powyższe uchybienie Sądu I Instancji, zasadnym stał się zarzut rażącej niewspółmierności kary pozbawienia wolności i środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonych w stosunku do oskarżonego, co w efekcie skutkowało koniecznością zmiany orzeczenia Sądu I Instancji. Należy podkreślić, iż zgodnie z przyjętym orzecznictwem niewspółmierność kary zachodzi wówczas, gdy zastosowana kara, wymierzona za przypisane oskarżonemu przestępstwo, nie odzwierciedla należyście stopnia społecznego niebezpieczeństwa czynu oraz nie uwzględnia w wystarczającej mierze celów kary (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1990 r., WR 363/90, OSNKW 1991, Nr 7-9, poz. 39, LEX 20452). Uznaje się również, że zarzut rażącej niewspółmierności, jako zarzut z kategorii ocen, można zasadnie podnosić wówczas, gdy kara jakkolwiek mieszcząca się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia czynu zabronionego, jak i osobowości sprawcy – innymi słowy, gdy w odczuciu społecznym jest karą niesprawiedliwą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 1985 r., V KRN 178/85, OSNKW 1985, Nr 7-8, poz. 60, LEX 20053). Ponadto w literaturze przyjmuje się stanowisko, że rażąca niewspółmierność orzeczonej kary ma miejsce wówczas, gdy pozostaje ona w dysproporcji ze stopniem winy sprawcy, stopniem społecznej szkodliwości czynu, prewencją szczególną i ogólną, karą żadaną a karą wymierzoną (K. Łotewski, „Apelacja”).

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności przedmiotowo-podmiotowe przypisanego P. P. czynu przemawiają za uznaniem, iż stopień społecznej szkodliwości i winy oskarżonego nie wymagał tak surowego potraktowania w zakresie kary (wymierzenia kary pozbawienia wolności 1 roku z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat), jak i środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów na okres 2 lat, jak zostało to przyjęte przez Sąd I Instancji. Sąd I Instancji w procesie określenia wymiaru kary, jak i środka karnego nie wziął pod uwagę wszystkich okoliczności łagodzących takich jak młody wiek oskarżonego, sytuacja osobista, przyznanie się do winy, wyrażona przez niego skrucha, jak i późna pora nocna – 2:40, w czasie której miało miejsce zdarzenie. Jednocześnie przyjęcie okoliczności obciążających wynikających wyłącznie z notatki urzędowej (spowodowanie kolizji z udziałem kilku aut) doprowadziło do wymierzenia rażąco niewspółmiernej kary, jak i środka karnego.

W ocenie Sądu Odwoławczego koniecznym stała się zmiana orzeczenia w zakresie kary wymierzonej oskarżonemu w wysokości wnioskowanej przez obrońcę oskarżonego. Wymierzona oskarżonemu kara grzywny w wymiarze 180 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki na równoważną kwocie 10 złotych będzie adekwatną do popełnionego czynu i będzie stanowiła dla niego realną dolegliwość. Dolegliwość ta jest nie tylko ważna z punktu widzenia celów zapobiegawczych i wychowawczych, które ma osiągnąć kara w stosunku do skazanego, ale także odegra istotną rolę z punktu widzenia kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, umacniając przekonanie, że zaatakowane przestępstwem dobra są rzeczywiście chronione. Proponowany przez skarżącego wymiar kary finansowej wraz z wysokością stawki dziennej (180 stawek dziennych po 10 złotych) jest w ocenie Sądu Okręgowego wystarczający, aby uświadomić oskarżonemu, iż popełnianie przestępstw jest nieopłacalne. Ukształtowana w powyższym wymiarze grzywna w ocenie Sądu Okręgowego, uwzględnia dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe. Zgodnie z danymi osobopoznawczymi oskarżony wprawdzie nie pracuje, ale jest osobą młodą posiadającą możliwości zarobkowe, stąd ma realne możliwości uiszczenia grzywny we wskazanej wysokości. Rację ma skarżący, że orzeczenie kary pozbawienia wolności nawet z warunkowym zawieszeniem jej wykonania zawsze jest wynikiem uprzedniego przyjęcia, że oskarżony wymaga izolacji od społeczeństwa, tylko że nie natychmiastowej i pod pewnymi warunkami. W sytuacji oskarżonego całkowicie nieuzasadnione jest przyjęcie, że jego zachowanie zasługuje na tak dotkliwą represję karną, jaką jest kara izolacyjna, nawet z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Poza tym oskarżony był wprawdzie uprzednio karany, ale za przestępstwo usiłowania kradzieży, które nie jest podobne do czynu będącego przedmiotem niniejszego postępowania. W konsekwencji na pełną aprobatę w ocenie Sądu Okręgowego zasługiwała również i ta część apelacji, w której skarżący postulował potrzebę obniżenia wymiaru orzeczonego na okres 2 lat w stosunku do oskarżonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych. Przesłanką stosowania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych jest zagrożenie, które mogłoby w przyszłości spowodować prowadzenie

pojazdu mechanicznego przez sprawcę. Zakres, a także czas trwania tego środka zależy od stopnia zagrożenia, jakie może stwarzać powrót oskarżonego do ruchu, ten zaś oceniać należy na podstawie okoliczności rozpatrywanego zdarzenia, przyczyn które do zdarzenia doprowadziły, sposobu prowadzenia pojazdu, a także rodzaju i wagi naruszonych zasad bezpieczeństwa oraz innych okoliczności wskazujących na stosunek sprawcy do obowiązujących zasad bezpieczeństwa, na jego stopień poczucia odpowiedzialności (wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 1982 r. o sygn. V KRN 106/1982, opub. w ONSPG 1982/8/108, LEX 17411). Kierując się tymi względami Sąd Okręgowy uznał za słuszne obniżenie wymiaru orzeczonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów do 1 roku. Wprawdzie oskarżony będąc w stanie upojenia alkoholowego wsiadł do samochodu i prowadził pojazd w noc sylwestrowa, jednakże zdarzenie było w godzinach nocnych, w czasie których ruch pojazdów i pieszych był mniejszy niż w ciągu dnia, co oznacza, że zagrożenie jakie stwarzał oskarżony również było mniejsze. W ocenie Sądu Odwoławczego roczny okres wykluczenia oskarżonego jako kierowcy jest odpowiedni do tego, by wymóc na nim potrzebę i obowiązek bezwzględnie podporządkowania się regułom obowiązującym użytkowników dróg. Środek karny ukształtowany na tym poziomie w nie mniejszym stopniu niż orzeczone wobec oskarżonego kara grzywny, spełni wymagania tak w zakresie społecznego oddziaływania, jak i celów zapobiegawczych oraz wychowawczych w stosunku do oskarżonego.

Pozostałe argumenty obrońcy oskarżonego jak i rzecznika oskarżenia w zakresie obrazy prawa materialnego dotyczyły uchylonego przez Sąd Odwoławczy rozstrzygnięcia o wymierzonej oskarżonemu karze pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a precyzyjniej podstawy warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności i orzeczenia o dozorze. W związku z charakterem modyfikacji wyroku rozstrzygnię tych zarzutów stało się bezprzedmiotowe.

Mając na uwadze powyższe, stosownie do treści art. 437 § 1 k.p.k. Sąd Okręgowy zmienił orzeczenie w części dotyczącej kary, za czyn przypisany oskarżonemu w pkt. I części dyspozytywnej wyroku i wymierzył karę grzywny w wymiarze 180 stawek dziennych przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych po czym uchylił pkt II części dyspozytywnej wyroku dotyczący kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy. Ponadto obniżył orzeczone w pkt III części dyspozytywnej wyroku zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych z 2 lat do 1 roku.

O opłacie za postępowanie przez Sądem I i II instancji orzeczono na podstawie art. 40 ust. 1 w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. Nr 49 poz. 223 z późn. zm.), zaś o pozostałych kosztach za postępowanie odwoławcze orzeczono na mocy art. 635 k.p.k. w zw. z art. 627 k.p.k. obciążając nimi oskarżonego.

Koszty procesu w kwocie 70 złotych obejmują opłatę z tytułu kosztów poniesionych za uzyskanie informacji o osobie z Krajowego Rejestru Karnego (art. 618 § 1 pkt 10 k.p.k.) oraz z tytułu kosztów doręczeń wezwań i innych pism (art. 618 § 1 pkt 1 k.p.k.). Opłata za kartę karną została ustalona zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie określenia wysokości opłaty za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego (Dz. U. 2003 r., Nr 151, poz. 1468 ze zm.). Opłata za każdą kartę karną wynosi 50 złotych. Jeśli chodzi o wskazane koszty doręczeń, zostały one naliczone w oparciu o § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (Dz. U. 2003 r., nr 108, poz. 1026 z późn. zm.) stosownie do którego ryczałt za doręczenie wezwań i innych pism wynosi w każdej instancji w postępowaniu sądowym po 20 zł, niezależnie od liczby doręczonych pism.